

Bilag 1 Kundens beskrivelse av oppdraget

Bakgrunn

Miljødirektoratet har fått et oppdrag fra Klima- og miljødepartementet (KLD) 26. mai 2025 om å innhente og sammenstille kunnskap om forurensing ved norske skytebaner. Dette skal i neste trinn brukes til å utforme et forslag til forskriftsregulering av sivile skytebaner.

Sivil sports- og treningsskyting over mange år har medført utslipp av betydelige mengder metaller i grunnen på norske skytebaner. Ammunisjon inneholder en rekke ulike stoffer som er helse- og miljøskadelige. Denne forurensningen kan utgjøre en betydelig helse- og miljørisiko for mennesker, dyr og vegetasjon gjennom direkte eller indirekte eksponering. Det er bly, kobber og antimon som representerer de største forurensningsproblemene knyttet til sivile skytebaner. Det finnes et stort antall aktive skytebaner rundt om i landet, anslagsvis om lag 1400, i tillegg til et stort antall nedlagte baner der miljøtilstanden i mange tilfeller er uklar.

Det er et stort potensial i å redusere forurensende metallutslipp ved hjelp av *fysiske tiltak* på skytebanene. Et viktig virkemiddel for å hindre spredning av metallutslipp fra baner i drift, vil derfor være utforming av tekniske tiltak på banene som sikrer oppsamling av ammunisjonsrester. God drift av skytebaner med kartlegging av aktivitet, ammunisjonsbruk, forebygging, vedlikehold av fysiske konstruksjoner og overvåking av metallforurensning gjennom avrenning til resipient blir også viktig. Ved *etablering* av nye skytebaner er utforming av anlegget viktig og ved *nedleggelse* kan det være behov for kartlegging, overvåking og ev. opprydning, for å hindre at forurensningen ikke spres i miljøet.

Kravene bør utformes på en måte som tar høyde for ulike typer skytebaner (inkl. aktivitetsnivå, ammunisjonsbruk og teknisk tilstand).

Det finnes allerede en del dokumentasjon om ulike løsninger, og både ulike skytterorganisasjoner og EUs kjemikaliebyrå (ECHA) har utredet tekniske løsninger.

Ammunisjon til sportsskyting og jakt er allerede i dag regulert på ulike måter. Produktforskriften § 2-2 fastsetter et nasjonalt forbud mot bruk av blyhagl på skytebaner. EUs Reach-forordning som er tatt inn i den norske Reach-forskriften, fastsetter et forbud mot bruk av blyhagl i våtmark, hvor det er forbudt å skyte med og

bære blyhagl under jakt i våtmark. For øvrig gjelder det generelle forbudet mot å forurense, jf. forurensningslovens § 7 (plikt til å unngå forurensning). Miljømyndighetene kan regulere aktiviteten på skytebaner i særskilt tillatelse etter en vurdering av aktivitetsnivå og forurensningspotensial. Per i dag har statsforvalterne regulert kun om lag ti skytebaner med en særskilt tillatelse etter forurensningsloven. ECHA har fremmet et forslag til EU-kommisjonen om en egen REACH-restriksjon for *bly i ammunisjon og fiskeutstyr*. Denne er ikke vedtatt, men forslaget fra ECHA innebærer ikke et forbud mot bruk av blyammunisjon på skytebaner og heller ikke konkrete krav til tiltak på rifle- og pistolbaner.

Beskrivelse av oppdraget og delprosjekter

Miljødirektoratet har behov for å få utarbeidet og sammenstilt et tilstrekkelig kunnskapsunderlag for at vi kan vurdere behovet og utarbeide et utkast til ny forskrift for å regulere sivile skytebaner for å unngå forurensning fra skyteaktiviteten. Vi skal i arbeidet vårt vurdere forhold både ved etablering, drift og ved nedleggelse av skytebaner, samt ev. overvåking og etterdrift.

Det finnes allerede en god del informasjon i ulike rapporter og underlag, som vi har behov for å få sammenstilt. Prosjektet innebærer ikke gjennomføring av ny kartlegging i felt.

Vi viser også til at Statsforvalteren i Vestland høsten 2025 satte i gang en kartlegging av skytebaner i Vestland fylke, som etter planen skal ferdigstilles innen 1. mars 2026. Når denne kartleggingen er klar, vil vi gjøre den tilgjengelig for konsulenten slik at den kan brukes i arbeidet.

Vi ønsker også en sammenstilling av hvilke krav som stilles i Sverige og Finland til sivile skytebaner for å begrense forurensning fra disse, både ved drift og nedleggelse. I den grad konsulenten finner det relevant ber vi også om tilsvarende informasjon fra andre land.

Vi trenger en skriftlig rapport som dekker de ulike problemstillingene vi ønsker utredet som underlag for å vurdere en forskriftsregulering, i tillegg til hensiktsmessig angivelse av geografiske data.

Det kan i tillegg lages en visuell fremstilling av modellen for risikovurdering.

3) Oversikt over aktuelle tekniske/fysiske tiltak for å hindre videre forurensning og estimater av kostnader for slike

For eksisterende skytebaner trenger vi en oversiktlig sammenstilling av de ulike aktuelle tekniske eller fysiske tiltakene som kan være hensiktsmessige for å hindre spredning av forurensning og tilpasset ulike typer baner og aktivitetsnivå.

De norske skytterorganisasjonene har erfaringer og dokumentasjon om ulike tekniske tiltak. ECHA har også gjort slike vurderinger. Konsulenten kan i tillegg gjøre egne vurderinger av om det finnes andre tekniske tiltak som bør vurderes. Det er relevant å se på hvilke krav som ellers finnes i nordiske og andre land. Viktige driftsrutiner for å hindre forurensning skal også beskrives.

Konsulenten skal vurdere forventet effekt av de ulike tekniske eller fysiske tiltakene for å hindre/begrense utlekking av metaller, og gi anslag for kostnader ved de ulike tiltakene.

Vi trenger videre en særskilt faglig vurdering av i hvilken grad aktuelle metaller fra ammunisjon avsatt i myr vil holdes tilbake eller spres videre i vassdrag, og hvilke faktorer som vil påvirke dette.

Det skal også estimeres typiske kostnader for å sanere en skytebane (med betydelig historisk avsatt ammunisjon og forurensning) ved opprydningstiltak som omfatter å fjerne masser og levere til egnet mottak.

Videre har vi behov for vurdering av typiske kostnader ved å etablere ulike typer hensiktsmessige tiltak for å redusere spredningsfare fra eksisterende og ny forurensning.

Basert på konsulentens vurderinger ber vi om forslag til vilkår som kan stilles for etablering av nye skytebaner, og forslag til vilkår som kan stilles for eksisterende baner innen de grupper eller kategorier konsulenten foreslår under del 2 av oppdraget. Formålet er å redusere forurensningen fra skytebaner innenfor akseptable kostnader.

4) Behovet for skytebaner fremover ut fra samfunnets behov (for politi, forsvar, jakt og sportsskyting)

Vi trenger en oversikt over hva som kan anses som nødvendig antall baner i Norge ut fra forsvarrets eller politiets behov for øvelser, videre for jaktprøver og utbredelse av skytesporten.

Konsulenten kan bruke høringsinnspill som Miljødirektoratet har fått tidligere, og i tillegg til egne vurderinger av for eksempel hvilke kjøreavstander som er rimelige/akseptable for disse formålene nevnt over, og se dette opp mot kartleggingen i pkt. 1.

Leveranser i prosjektet

- Skriftlig rapport (Word/pdf)
- Tabellarisk oversikt over skytebaner (Excel)/digital løsning
- Presentasjon av resultater (Powerpoint)